

REPUBLIKA SLOVENIJA
FISKALNI SVET

Javnofinančna in makroekonomska gibanja

Februar 2022

Pripravila Služba za analize Fiskalnega sveta.

Številka: 30-2/2022/1

Upoštevani so podatki, ki so bili na voljo do vključno 4. 2. 2022.

Javnofinančna gibanja v sektorju država analiziramo po metodologiji evropskega sistema računov (ESA, 2010), ki se uporablja tudi v okviru spremljanja fiskalnih pravil v EU in jih v sklopu statistik nacionalnih računov četrtletno objavlja SURS. Hkrati spremljamo gibanja državnega proračuna, občinskih proračunov, ZPIZ in ZZZS na osnovi metodologije Mednarodnega denarnega sklada za spremljanje državne finančne statistike (GFS) po načelu denarnega toka, ki jih mesečno objavlja Ministrstvo za finance.

Komentar realizacije državnega proračuna (Poglavje 2) se nanaša na dnevne podatke, razpoložljive na <https://proracun.gov.si/#>. Fiskalni svet bo pregled realizacije COVID ukrepov (Poglavje 3) še nadalje objavljajal, ob pogoju, da bodo podatki tudi v bodoče razpoložljivi. Poleg Ministrstva za finance se želimo za sodelovanje in posredovanje podatkov zahvaliti tudi FURS, ZRSZ, SID banki in Slovenskemu podjetniškemu skladu (SPS).

Povzetek

Razmeroma ugodna realizacija javnofinančnih gibanj v lanskem letu je bila glede na visoko gospodarsko rast in glede na že v sredini leta doseženo predkrizno raven BDP pričakovana. Primanjkljaj državnega proračuna je v letu 2021 znašal -3.080 mio EUR oziroma -685 mio EUR brez neposrednega učinka COVID ukrepov. Primanjkljaj je bil tako skoraj za 900 mio EUR manjši od ocene realizacije Ministrstva za finance iz septembra. Ugodnejša realizacija glede na oceno, ki je bila podlaga za pripravo proračunskih dokumentov za leti 2022 in 2023, je zlasti posledica precenjenih predpostavk o rasti izdatkov ob koncu lanskega leta, kar je skladno s pričakovanji Fiskalnega sveta.

Visoka rast prihodkov poleg gospodarskega okrevanja in ugodnih razmer na trgu dela v veliki meri sicer odraža tudi velik obseg izdatkov, podeljenih v sklopu ukrepov, formalno povezanih z bojem proti epidemiji oziroma za omejevanje njenih posledic. Visoki javni izdatki so tako zlasti posledica visoke rasti plač in dodatkov k plačam, socialnih transferov, pa tudi investicij, ter se hkrati izkazujejo v povišani ravni dolga sektorja država, ki je ob koncu septembra lani znova presešel 40 mrd EUR in znašal 79,6 % BDP. Slovenija se uvršča v prvo polovico držav EU z največjim povečanjem deleža dolga v BDP od konca leta 2019. Podobno velja tudi za spremembo neto dolga, na raven katerega je vplival zlasti visok obseg predfinanciranja prihodnjih obveznosti ob trenutno še ugodnih pogojih financiranja.

Trenutna visoka konjunktura zakriva slabšanje strukturnega položaja javnih financ. V krizi sprejeti diskrecijski ukrepi strukturne narave, ki niso povezani z epidemijo, bodo namreč v prihodnje stanje javnih financ slabšali za približno 2 % BDP na leto, kar zgolj v letu 2022 pomeni okoli 1,2 mrd EUR. To ob odsotnosti ustreznih kompenzacijskih ukrepov spodkopava srednje- in dolgoročno vzdržnost javnih financ. Ob tem se zaradi sprejetih parcialnih dogovorov povečuje tveganje za dodatne dvige plač v javnem sektorju, tveganje pa predstavlja tudi morebitno sprejetje sprememb davčne zakonodaje brez ustreznih kompenzacijskih ukrepov. Realizacija omenjenih tveganj bi lahko omenjeni negativni strukturni učinek srednjeročno tudi več kot podvojila. Poleg tega bo odsotnost reform, npr. na področju sistema pokojninskega zavarovanja, ki jih je med drugim nedavno predlagal OECD, ob trenutnih in pričakovanih demografskih spremembah ter posledično vedno izrazitejših potrebah sistemov socialnega varstva, zahtevala obsežnejše transfere državnega proračuna. Podobno velja za sistem zdravstvenega varstva, kjer so bili neposredno po sprejetju proračunskih dokumentov za prihodnji dve leti sprejeti zlasti ukrepi, ki na eni strani pomenijo dolgoročno obremenitev javnih financ, hkrati pa v veliki meri ogrožajo obstoj enotnega plačnega sistema v javnem sektorju. S tem se ob zaključku političnega cikla realizirajo in hkrati dodatno povečujejo tveganja glede vzdržnosti javnih financ, na katera je ob sprejemanju proračunskih dokumentov lani jeseni opozarjal Fiskalni svet.

1. Javnofinančna gibanja – sektor država (metodologija ESA2010)

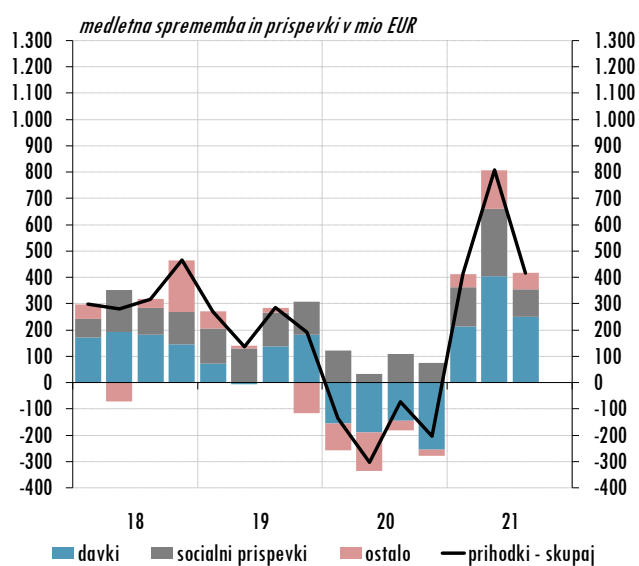
Primanjkljaj sektorja država je bil v prvih treh četrtletjih 2021 (-1.967 mio EUR oziroma -5,2 % BDP) manjši kot v enakem obdobju leta 2020 (-2.422 mio EUR oziroma -7,0 % BDP) kljub izdatnim ukrepom za blaženje posledic epidemije. Brez neposrednega učinka teh ukrepov je primanjkljaj namreč znašal -0,4 % BDP, kar je okoli dve odstotni točki BDP manj kot leto prej in predvsem posledica visoke rasti prihodkov zaradi razmeroma hitrega okrevanja gospodarske aktivnosti.

Primanjkljaj v celem letu bo po oceni Fiskalnega sveta manjši od projekcij vlade v Osnutku proračunskega načrta (-7,5 % BDP) iz oktobra 2021. To nakazuje tako letoletni primanjkljaj državnega proračuna (glej Poglavlje 2) kot tudi dejstvo, da bi za realizacijo projekcij moral primanjkljaj v zadnjem četrtletju leta znašati okoli -15 % BDP in izhajati predvsem iz dela, ki ni povezan s COVID ukrepi. To potrjuje ocene Fiskalnega sveta ob oceni proračunskih dokumentov jeseni lani, da ocene vlade glede realizacije za 2021 niso predstavljale ustrezne osnove za pripravo projekcij za letos. Ob nižji dejanski realizaciji od ocen v lanskem letu je tako letos omogočena precej višja rast porabe kot so nakazovali proračunski dokumenti.

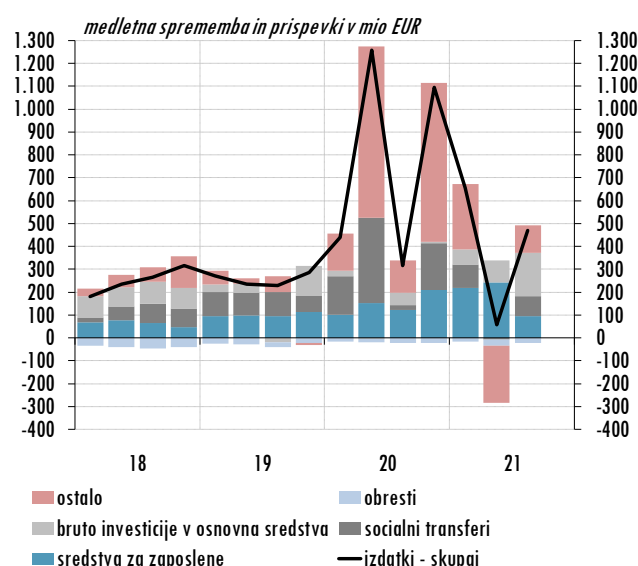
Prihodki so bili v treh četrtletjih lani medletno višji za 10,9 %, kar je podobno rasti nominalnega BDP (10,0 %). V Osnutku proračunskega načrta je bila predvidena rast v celem letu 2021 za 7,6 %, razpoložljivi podatki po metodologiji denarnega do konca lanskega leta pa nakazujejo, da bodo prihodki na ravni celotnega leta presegli projekcije. Rast v treh četrtletjih lani je bila v največji meri posledica medletno višjih prihodkov od DDV, zlasti v povezavi z občutnim okrevanjem zasebne potrošnje, ter prihodkov od davkov na dohodek posameznikov in socialnih prispevkov ob visoki rasti plač, tudi v povezavi z obsežnimi COVID dodatki v javnem sektorju. Po drugi strani je bila rast prihodkov od drugih davkov na proizvodnjo ter davkov na dohodek in dobiček kljub nizki osnovi zaradi padca v letu 2020 nižja kot v letih pred epidemijo. Vidneje so k skupni rasti prispevali tudi prihodki od prodaje blaga in storitev ter kapitalski prihodki, slednji v povezavi z okrepljeno porabo evropskih sredstev za investicije.

Izdatki so bili v tem obdobju medletno večji za 6,8 %, rast brez učinka COVID ukrepov pa je znašala 5,7 %, kar je okoli dvakrat več kot v enakem obdobju leta 2020. Ocenjujemo, da je bila rast na ravni

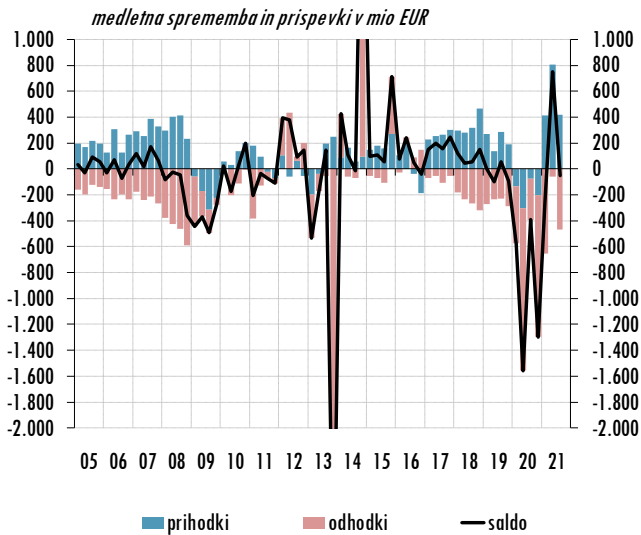
Slika 1.1: Prihodki sektorja država (ESA)

Slika 1.2: Izdatki sektorja država (ESA)

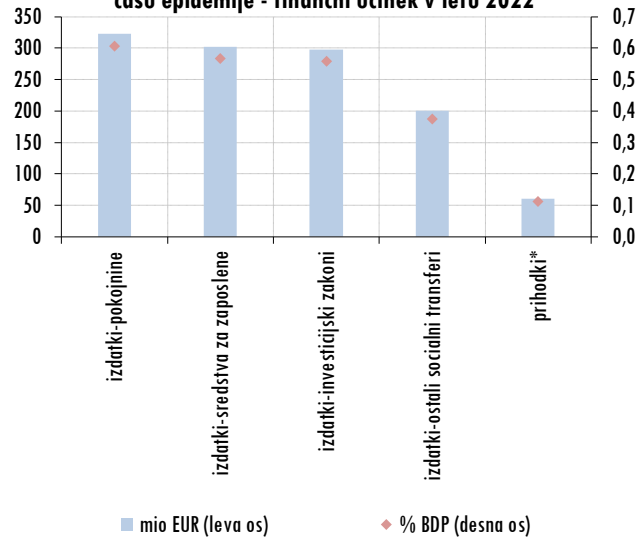

Slika 1.3: Saldo javnih financ (ESA)

Vir: SURS, preračuni FS.

Slika 1.4: Diskrecijski ukrepi strukturne narave, sprejeti v času epidemije - finančni učinek v letu 2022

Vir: DZ, MF, preračuni FS. Opomba: *zmanjšanje prihodkov.

celotnega lanskega leta nižja od projekcij v Osnutku proračunskega načrta (7,6 %), saj bi se morali za njihovo realizacijo izdatki brez učinka COVID ukrepov v zadnjem četrtletju lani povečati za več kot 20 % medletno. K rasti v prvih treh četrtletjih so nekoliko manj kot polovico prispevala sredstva za zaposlene, v veliki meri zaradi dodatkov v javnem sektorju. Izdatki za investicije so bili medletno večji za okoli četrtno in so predstavljali 4,5 % BDP, kar je največ po letih 2014 in 2015 ob zaključku predhodne evropske finančne perspektive. Kljub temu so občutno zaostajali za vladnimi projekcijami v Osnutku proračunskega načrta (2021: 5,3 % BDP). Po okoli 1 o. t. so k skupni rasti prispevali še izdatki za vmesno potrošnjo, drugi tekoči transferji in socialni prejemki, pri čemer je bila le rast vmesne potrošnje pomembneje povezana s COVID ukrepi. Nasprotno so bili izdatki za obresti in subvencije medletno manjši in so zavirali skupno rast izdatkov.

Od začetka epidemije marca 2020, ki predstavlja po 12. členu Zakona o fiskalnem pravilu izjemne okoliščine, v katerih je dovoljeno začasno odstopanje od doseganja srednjeročne uravnoteženosti javnih financ, so bili sprejeti številni **diskrecijski ukrepi strukturne narave**, ki niso povezani z epidemijo. Na osnovi ocen finančnih učinkov imajo ti ukrepi skupaj za posledico strukturno poslabšanje javnih financ v višini okoli 1,2 mrd EUR v letu 2022 oziroma 2,2 % BDP vsako prihodnje leto. Največji učinek imajo ukrepi na področju socialnih transferov, zlasti pokojnin (izredni uskladitvi pokojnin iz decembra 2020 in 2021, štiri spremembe ZPIZ-2). Poleg tega je bil na tem področju sprejet še Zakon o dolgotrajni oskrbi in Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ki skrajšuje obdobje, ko bolezni plačuje ZZS, s 30 na 20 dni. Po velikosti učinka sledijo ukrepi na področju stroškov dela, kjer so bili sprejeti štirje dogovori o plačah z zaposlenimi v javnem sektorju, in sicer splošni dogovor iz junija lani ter trije posebni dogovori (s policisti, medicinskimi sestrami in negovalnim osebjem ter zdravniki¹). Poleg tega sta bila sprejeta dva zakona o zagotavljanju sredstev za investicije, in sicer v zdravstvu² ter vojski. Na strani prihodkov sta bila v letu 2020 sprejeta dva ukrepa, ki strukturno znižujeta prihodke, in sicer sprememba na področju obdavčitve motornih vozil ter liberalizacija cen pogonskih goriv. Ob naštetem se zaradi sprejetih parcialnih dogovorov povečuje tveganje za dodatne zahteve po višanju plač v javnem sektorju, prav

¹ Dogovor z zdravniki je vlada že potrdila, a še ni podpisan.

² Del finančnih sredstev v okviru Zakona o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031 bo sicer zagotovljen iz evropskih virov in tako ne bo imel negativnega učinka na strukturni saldo.

Tabela 1.1: Temeljni agregati sektorja država

	Q1-Q3				Q4				Napoved MF			
			sprememba				sprememba				sprememba	
	2020	2021	mio EUR	v %	2020	2021*	mio EUR	v %	2020	2021**	mio EUR	v %
PRIHODKI SKUPAJ	15.061	16.699	1637	10,9	5.400	5.327	-73	-1,4	20.461	22.025	1.564	7,6
DAVKI	7.175	8.041	866	12,1	2.499	2.292	-207	-8,3	9.673	10.332	659	6,8
Davki na proizvodnjo in uvoz	4.397	4.938	541	12,3	1.556	1.414	-142	-9,1	5.953	6.352	399	6,7
Tekoči davki na dohodek, premož. itd.	2.769	3.093	325	11,7	939	878	-61	-6,5	3.708	3.971	263	7,1
Davki na kapital	9	10	1	8,6	3	-1	-4	-119,8	12	9	-3	-23,5
SOCIALNI PRISPEVKI	5.947	6.458	512	8,6	2.114	2.143	29	1,4	8.061	8.601	540	6,7
PRIHODKI OD LASTNINE	248	223	-25	-10,2	59	76	17	28,0	308	299	-9	-2,9
OSTALO	1.692	1.977	285	16,8	728	816	88	12,1	2.419	2.793	373	15,4
IZDATKI	17.484	18.666	1182	6,8	6.596	7.113	518	7,9	24.079	25.779	1.700	7,1
SREDSTVA ZA ZAPOSLENE	4.455	5.011	556	12,5	1.603	1.598	-5	-0,3	6.058	6.609	551	9,1
VMESNA POTROŠNJA	2.099	2.265	167	7,9	783	716	-68	-8,6	2.882	2.981	99	3,4
SOCIALNI TRANSFERI	6.881	7.065	185	2,7	2.306	2.851	545	23,7	9.186	9.916	730	7,9
OBRESTI	566	499	-67	-11,8	188	205	18	9,4	754	704	-49	-6,5
SUBVENCIJE	1.218	1.066	-153	-12,5	538	152	-386	-71,8	1.756	1.217	-539	-30,7
BRUTO INVESTICIJE V OSN. SREDSTVA	1.371	1.723	353	25,7	573	961	388	67,7	1.944	2.685	741	38,1
KAPITALSKI TRANSFERJI	97	102	5	5,4	81	129	49	60,3	178	231	54	30,3
OSTALO	797	934	136	17,1	525	502	-23	-4,4	1.322	1.435	113	8,6
Saldo	-2.422	-1.967	455		-1.196	-1.787	-591		-3.618	-3.754	-136	
Primarni saldo	-1.856	-1.468	388		-1.008	-1.582	-573		-2.864	-3.050	-185	
Saldo, v % BDP	-7,0	-5,2		1,8	-9,7	-14,6		-4,9	-7,7	-7,5		0,3
Primarni saldo, v % BDP	-5,4	-3,9		1,5	-8,2	-12,9		-4,7	-6,1	-6,1		0,0
BDP nominalno, v mio EUR	34.643	38.123		10,0	12.275	12.240	-34	-0,3	46.918	50.364	3.446	7,3

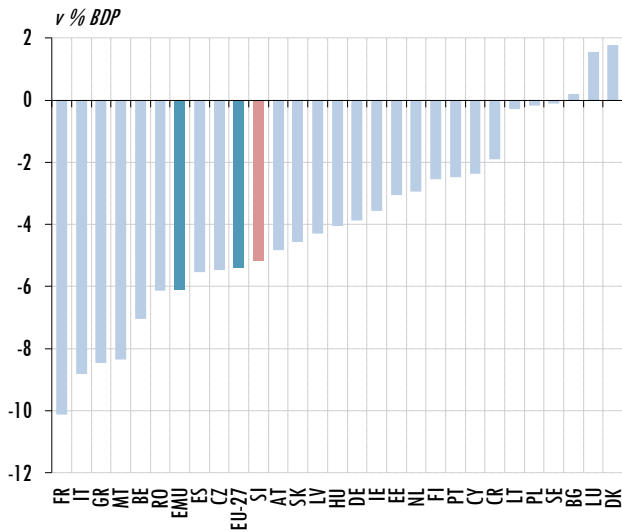
Vir: SURS, Ministrstvo za finance. Opombe: *implicitno gibanje, da so dosežene projekcije MF. **napoved MF iz Osnutka proračunskega načrta 2022 (oktober 2021).

Tabela 1.2: Javnofinančni učinek diskrecijskih ukrepov strukturne narave, sprejetih v času epidemije

ukrep	začetek veljavnosti	letni učinek na saldo	
		mio EUR	% BDP*
Liberalizacija cen pogonskih goriv	okt.20	30	0,1
Davek na motorna vozila	jan.21	30	0,1
Zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih 2021–2026	dec.20	100	0,2
Zakon o zagotavljanju finančnih sredstev za investicije v slovensko zdravstvo v letih od 2021 do 2031	okt.21	198	0,4
Izredna uskladitev pokojnin (december 2020)	dec.20	115	0,2
Novela ZPIZ-2H, ZPIZ-2I, ZPIZ-2J, ZPIZ-2K	jan.,maj,avg.,nov.21	63,4	0,1
Izredna uskladitev pokojnin (december 2021)	dec.21	145	0,3
Zakon o dolgotrajni oskrbi	jan.22	106	0,2
Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju	mar.22	94	0,2
Dogovor o odpravi varčevalnih ukrepov v zvezi s povračili stroškov in drugimi prejemki javnih uslužbencev	jun.21	50	0,1
Dogovor o dvigu plač medicinskim sestram in negovalnemu osebju	nov.21	123	0,2
Dogovor o dvigu plač policistom	jan.22	16	0,0
Dogovor o dvigu plač zdravnikom**		114	0,2
SKUPAJ (negativni učinek na saldo v 2022)		1.183	2,2

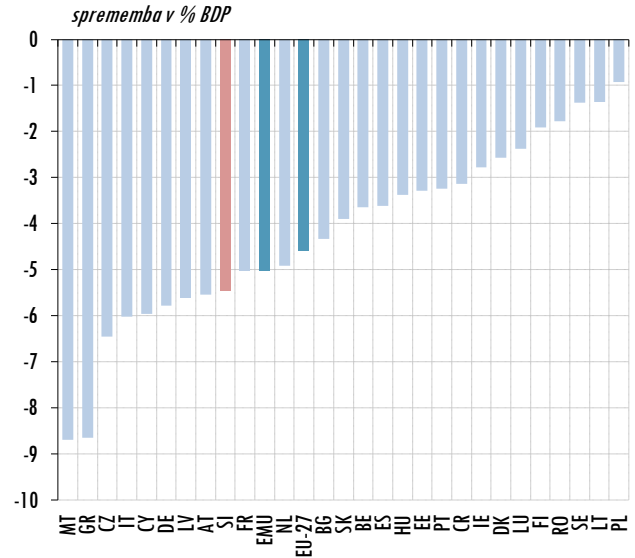
Vir: uradne ocene. Opomba: *delež napovedanega BDP za 2022 v UMAR Jesenski napovedi 2021; **dogovor je potrdila vlada, a še ni podpisan s sindikati.

Slika 1.5: Saldo sektorja država Q1-Q3 2021

Vir: Eurostat, preračuni FS.

Slika 1.6: Sprememba salda sektorja država Q1-Q3 21/Q1-Q3 19

Vir: Eurostat, preračuni FS.

tako bi negativno na strukturni saldo deloval tudi morebitni sprejem predlogov sprememb davčne zakonodaje.

Primanjkljaj je bil v povprečju prvih treh četrtletij podoben kot v povprečju EU-27 (-5,4 % BDP) in deveti največji med državami članicami. V primerjavi z enakim obdobjem predkriznega leta 2019 se je saldo sektorja država v Sloveniji poslabšal za 5,4 % BDP, kar je deveto največje poslabšanje med državami članicami in več od povprečja EU-27 (-4,6 % BDP).

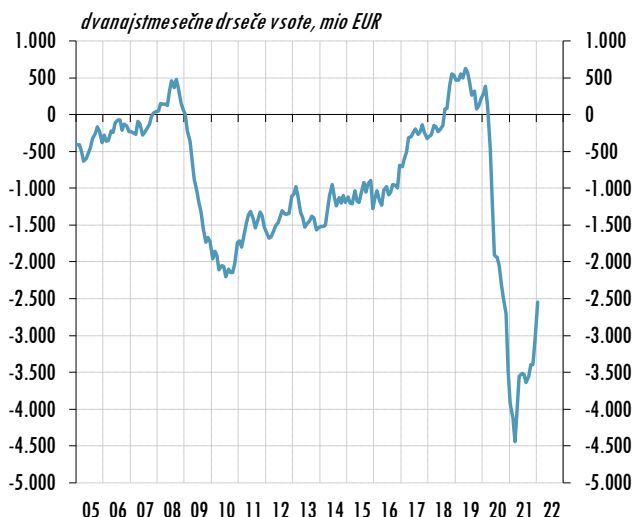
2. Državni proračun (metodologija denarnega toka GFS)

Primanjkljaj državnega proračuna je po končnih podatkih v letu 2021 znašal -3.080 mio EUR, kar je 18 mio EUR manj kot po začasnih podatkih, objavljenih v zadnji Mesečni informaciji FS, ki je med drugim upoštevala dnevne podatke o realizaciji proračuna za december. Brez neposrednega učinka COVID ukrepov je primanjkljaj znašal -685 mio EUR. V obeh primerjavah je bil manjši kot v letu 2020, kar je predvsem posledica rasti prihodkov ob okrevanju gospodarske aktivnosti. Skladno s pričakovanji FS je bil manjši (za 878 mio EUR) od ocene realizacije za leto 2021 iz septembra, ki je služila kot osnova za pripravo proračunskih dokumentov za leti 2022 in 2023.

Prihodki so bili lani za 23,1 % večji kot v 2020 in za 145 mio EUR večji kot v oceni realizacije, ki jo je ministrstvo za finance pripravilo septembra lani. Rast je bila posledica učinka nizke osnove, saj so ob začetku epidemije v 2020 prihodki občutno upadli, razmeroma hitrega okrevanja gospodarske aktivnosti v 2021 in nekaterih enkratnih dejavnikov. K povečanju so v pretežni meri prispevali višji davčni prihodki, ki so bili za 6,5 % večji kot v predkriznem letu 2019. Nedavčni prihodki so bili za okoli petino večji kot leto prej predvsem zaradi dodeljene koncesije za mobilno omrežje in izrednih prihodkov, povezanih z zadolževanjem. Prihodki iz evropskih sredstev so bili večji za okoli 30 %, in sicer tako zaradi večjih kohezijskih sredstev ob zaključevanju večletne perspektive kot tudi zaradi predplačil sredstev v okviru NOO. Kljub povečanju porabe evropskih sredstev je njihova realizacija zaostala za oceno iz septembra 2021 (za 270 mio EUR) in še bolj za projekcijami proračuna iz oktobra 2020 (za 684 mio EUR).

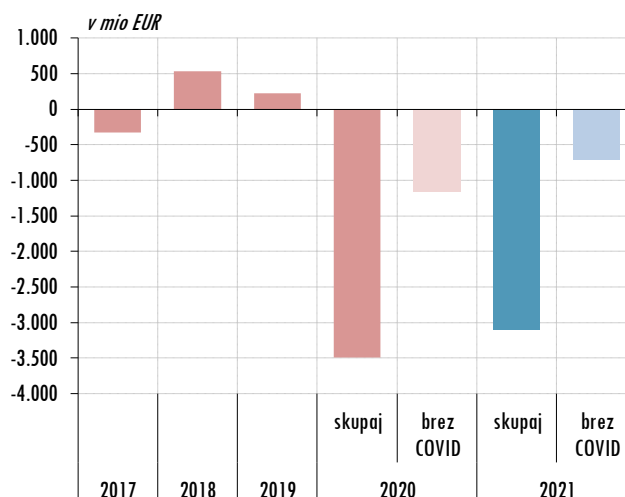

Slika 2.1: Saldo državnega proračuna

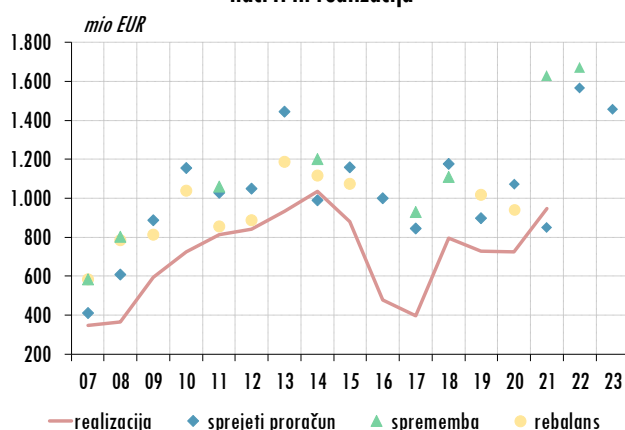
Vir: Ministrstvo za finance, preračuni FS.

Slika 2.2: Saldo državnega proračuna

Vir: MF, preračuni FS.

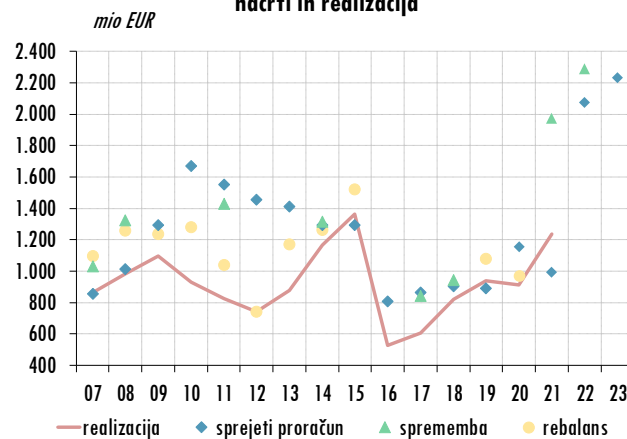
Slika 2.3: Prejeta sredstva iz Evropske unije - načrti in realizacija

Opomba: Točke za "rebalans", "sprejeti proračun" in "sprememba" se nanašajo na sprejete proračunske dokumente za določeno leto. Npr. točka "rebalans" v letu 2015 ustreza postavki "78 Prejeta sredstva iz Evropske unije in iz drugih držav" v rebalansu proračuna za leto 2015. Rebalansov proračuna za leta 2016, 2017, 2018 in 2021 ni bilo, zato točka "rebalans" v teh letih ni prikazana.

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 2.4: Investicijski odhodki in transferi - načrti in realizacija

Opomba: Točke za "rebalans", "sprejeti proračun" in "sprememba" se nanašajo na sprejete proračunske dokumente za določeno leto. Npr. točka "rebalans" v letu 2015 ustreza seštevku postavk "42 Investicijski odhodki" in "43 Investicijski transferi" v rebalansu proračuna za leto 2015. Rebalansov proračuna za leta 2016, 2017, 2018 in 2021 ni bilo, zato točka "rebalans" v teh letih ni prikazana.

Vir: MF, preračuni FS.

Odhodki so bili lani za 13,4 % višji kot v letu 2020, kar je bilo predvsem posledica neposrednega učinka COVID ukrepov, ki je znašal 2.788 mio EUR. Brez tega učinka bi bili odhodki za 8,6 % višji, kar je občutno več od dolgoletnega povprečja oziroma od rasti dolgoročnega gospodarskega potenciala. Rast odhodkov je bila višja le v letih 2008 (v razmerah visoke konjunktore) in 2009 (ob protikriznem ukrepanju). Kljub visoki rasti so odhodki zaostali za septembrsko oceno realizacije (za 732 mio EUR). Skoraj polovica skupne rasti odhodkov je bila posledica višjih stroškov dela, ki vključujejo tudi transferje v javne zavode za ta namen. Stroški dela so bili medletno višji za 22,0 %, kar je predvsem posledica izplačil dodatkov, čeprav je tudi brez upoštevanja COVID dodatkov rast skupnih stroškov dela znašala razmeroma visokih 5,6 %. Okoli tretjino je k skupni rasti odhodkov prispeval višji obseg transferjev posameznikom in gospodinjstvom, kar je bila v pretežni meri posledica velikega obsega COVID ukrepov na tej postavki. Odhodki za investicije so se po stagnaciji v 2020 lani povečali za 35,9 %, a kljub razmeroma visoki realizaciji občutno zaostali za načrti. Dejanska realizacija je bila

Tabela 2.1: Državni proračun

	januar				februar-december							
	2021	2022	sprememba 2022 na 2021		2021	2022*	sprememba 2022 na 2021		2021	2022**	sprememba 2022 na 2021	
			v mio EUR	v %			v mio EUR	v %			v mio EUR	v %
Prihodki	890	1.186	296	33,3	10.284	10.282	-2	0,0	11.174	11.469	295	2,6
DDV	340	450	110	32,2	3.891	3.749	-141	-3,6	4.231	4.199	-32	-0,8
Trošarine	111	162	51	46,3	1.360	1.301	-58	-4,3	1.470	1.463	-7	-0,5
Dohodnina	144	124	-20	-13,9	1.370	1.383	13	1,0	1.514	1.507	-7	-0,4
DDPO	59	72	12	21,0	1.055	982	-73	-6,9	1.115	1.054	-61	-5,4
EU sredstva	55	193	138	250,7	892	1.480	588	65,9	947	1.673	726	76,7
Nedavčni	93	44	-50	-53,3	725	459	-266	-36,7	818	502	-316	-38,6
Drugi prihodki	87	141	55	63,0	992	928	-64	-6,4	1.079	1.070	-9	-0,8
Odhodki	1.321	1.087	-235	-17,8	12.932	12.853	-79	-0,6	14.254	13.940	-314	-2,2
Stroški dela skupaj	379	291	-88	-23,1	3.830	3.512	-318	-8,3	4.209	3.803	-405	-9,6
Transferi posam. in gospodinjstvom	378	161	-217	-57,3	2.155	1.516	-638	-29,6	2.532	1.678	-855	-33,8
Izdatki za blago in storitve	72	82	10	13,6	1.451	1.263	-189	-13,0	1.523	1.344	-179	-11,7
Investicije	28	22	-6	-22,4	1.210	2.269	1.059	87,5	1.238	2.291	1.053	85,0
Tekoči transferi v sklade soc. zav.	95	156	62	65,0	1.255	1.304	49	3,9	1.350	1.461	111	8,2
Subvencije	169	111	-58	-34,3	646	448	-198	-30,6	815	559	-256	-31,4
Obresti	82	17	-65	-78,8	645	666	21	3,3	727	683	-43	-6,0
Plačila sredstev v Proračun EU	69	67	-2	-3,5	560	514	-46	-8,3	629	580	-49	-7,7
Drugi odhodki	50	179	130	260,9	1.181	1.362	180	15,2	1.231	1.541	310	25,2
Saldo	-432	100	531		-2.649	-2.571	77		-3.080	-2.472	608	

Vir: MF, preračuni FS. Opomba: *implicitno gibanje, da so dosežene projekcije MF. ** Sprememba proračuna 2022 (okt. 21).

Tabela 2.2: Učinek COVID ukrepov na realizacijo državnega proračuna

	januar 2021		januar 2022		brez COVID	
	v mio EUR		v mio EUR		jan. 2022/ jan. 2021	
	COVID	brez COVID	COVID	brez COVID	v mio EUR	v %
Prihodki	-8	898	15	1.171	273	30,4
DDV	-9	349	7	443	94	26,8
Trošarine	7	104	0	162	58	55,3
Dohodnina	-2	145	0	123	-22	-15,1
DDPO	1	59	1	71	12	20,9
EU sredstva ¹	1	54	5	188	135	250,2
Nedavčni		93		44	-50	-53,3
Drugi prihodki	-6	93	2	140	47	49,9
Odhodki	467	855	122	965	110	12,9
Stroški dela skupaj	106	273	1	291	17	6,3
Transferi posameznikom in gospodinjstvom	248	129	15	146	17	13,2
Izdatki za blago in storitve	10	62	15	66	4	6,7
Investicije	0	28	4	18	-10	-36,2
Tekoči transferi v sklade socialnega zavarovanja	0	95	68	88	-6	-6,9
Subvencije	91	78	0	111	33	42,1
Obresti		82		17	-65	-78,8
Plačila sredstev v Proračun EU		69		67	-2	-3,5
Drugi odhodki	12	38	19	161	123	322,9
Saldo	-475	44	-107	206	163	

Vir: MF, FURS, ocena in preračuni FS. Opomba: ¹ Prihodke iz EU sredstev za financiranje COVID odhodkov pri vplivu na saldo nevtraliziramo, tako da jih privzamemo kot večje prihodke iz EU sredstev.

namreč za 736 mio EUR nižja od projekcij v proračunu za leto 2021, sprejetem oktobra 2020, in za okoli 320 mio EUR od ocene realizacije za leto 2021, ki jo je ministrstvo za finance pripravilo septembra lani. Razmeroma visoka je bila rast izdatkov za blago in storitve ter plačil v proračun EU, medtem ko so bili odhodki za obresti, subvencije in transfere v sklade socialnega zavarovanja manjši.

Januarja je imel državni proračun po začasnih podatkih presežek v višini 100 mio EUR, brez upoštevanja neposrednega učinka COVID ukrepov pa je presežek znašal 206 mio EUR. Prihodki so bili medletno višji za tretjino. Največ so k rasti prispevali prihodki iz EU sredstev, kar je po naši oceni predvsem posledica beleženja predplačil sredstev za NOO. Prihodki od DDV in trošarin so bili tudi občutno višji, kar povezujemo z visoko potrošnjo. Po drugi strani so bili prihodki od dohodnine medletno nižji za 14 %, po naši oceni v pomembni meri zaradi manjšega izplačevanja COVID dodatkov kot v enakem mesecu lani. Odhodki so bili medletno nižji za 17,8 %, brez upoštevanja neposrednega učinka COVID ukrepov v višini 122 mio EUR pa so bili za 12,9 % višji kot januarja lani. Nadaljevala se je visoka rast odhodkov za stroške dela ter transferje posameznikom in gospodinjstvom, visoka je bila tudi rast odhodkov za subvencije. Po drugi strani so bili odhodki za investicije za 36,2 % nižji kot v enakem mesecu lani. Slednje se naj bi sicer v celotnem letu 2022 povišale za kar 85 %.

3. Realizacija COVID ukrepov

Odhodki državnega proračuna za COVID ukrepe so lani znašali 2.788 mio EUR, od začetka epidemije marca 2020 pa 4.793 mio EUR. V letu 2021 je bilo za COVID ukrepe iz državnega

Tabela 3.1: Odhodki državnega proračuna za COVID ukrepe (v mio EUR)

	mar.-dec. 2020	jan.-dec. 2021	jan. 2022	SKUPAJ
Odhodki državnega proračuna za COVID ukrepe - SKUPAJ	2.004	2.788	122	4.914
Ukrepi za ohranjanje delovnih mest	1.136	633	0	1.769
Nadomestilo za zaposlene na čakanju na delo	328	271	0	599
Plačilo socialnih prispevkov za zaposlene na čakanju	124	0	0	124
Delno subvencioniranje skrajšanega delovnega časa	36	39	0	75
Plačilo prispevkov za PIZ zaposlenim, ki so delali	435	1	0	436
Temeljni dohodek in soc. prispevki s.p. in ostali upravičenci	196	238	0	434
Bolniška nadomestila za zaposlene krije v celoti ZZS	19	4	0	22
Krizni dodatek	0	56	0	56
Subvencioniranje minimalne plače	0	24	0	24
Ukrepi za tekoče delovanje javnih storitev	515	1.273	39	1.827
Dodatki zaposlenim	204	822	0	1.026
Obvladovanje epidemije (zaščitna oprema ipd.)	132	385	38	555
Ukrepi na področju vzgoje, izobraževanja, športa in kulture	29	30	0	60
Povračilo izpada opravljanja zdravstvene dej. vklj. s koncesionarji	105	9	0	115
Zagotavljanje sredstev ZZS	45	26	0	72
Ukrepi za ohranjanje potrošnje in socialnega položaja	291	287	83	661
Izplačila turističnih bonov	128	228	15	371
Solidarnostni dodatki različnim skupinam	163	59	68	290
Ukrepi za ohranjanje likvidnosti	0	307	0	307
Povračilo fiksnih stroškov	0	307	0	307
Ostali odhodki	61	288	0	349

Vir: MF, FURS, preračuni FS.

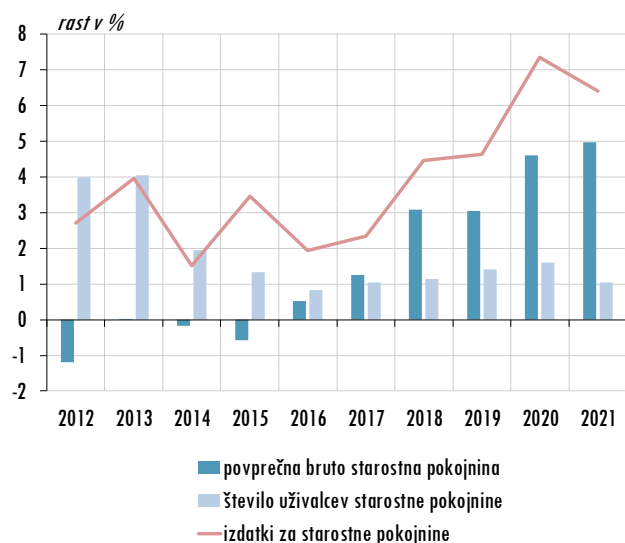
proračuna tako izplačanih okoli 800 mio EUR več kot v letu prej. Največji del so predstavljali dodatki zaposlenim, okoli 820 mio EUR, kar je štirikrat več kot leto prej. Za ukrepe za ohranjanje delovnih mest je bilo izplačanih okoli 630 mio EUR, kar je skoraj za polovico manj kot v 2020. To je bilo deloma posledica krajšega obdobja omejevanja opravljanja dejavnosti, deloma pa tudi razmeroma hitrega gospodarskega okrevanja. Več kot v letu 2020 je bilo tudi odhodkov za obvladovanje epidemije (cepljenje, testiranje, zaščitna oprema ipd.) ter odhodkov za turistične bone ob uvedbi novih in podaljšanju veljavnosti bonov iz leta 2020.

Januarja so odhodki za COVID ukrepe znašali 122 mio EUR, kar je okoli petina predvidenih celoletnih sredstev v sprejetem proračunu. Največji del je predstavljal solidarnostni dodatek upokojujencem (68 mio EUR), okoli 30 mio EUR stroški testiranja in cepiv ter okoli 15 mio EUR stroški za turistične bone. Po podatkih FURS je do konca januarja izdanih odločb oziroma vračil v okviru COVID ukrepov za 106 mio EUR, od skupaj odobrenih 472 mio EUR odloženih oziroma obročnih plačil davčnih obveznosti pa ostaja nepovrnjenih še 155 mio EUR.

4. Blagajne javnega financiranja (metodologija denarnega toka GFS)

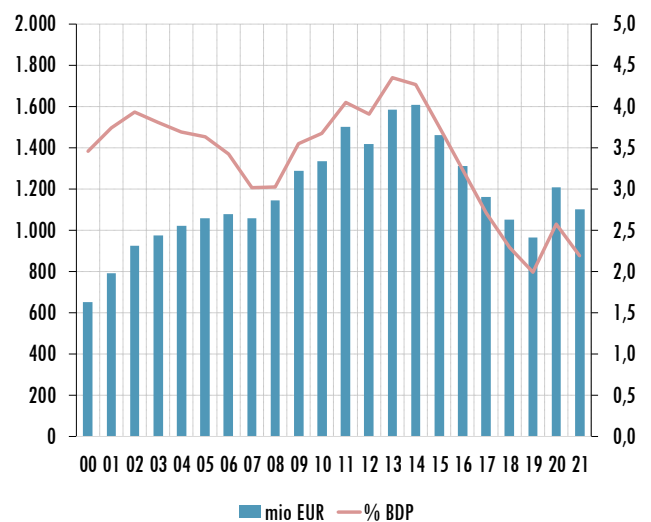
Rast odhodkov **ZPIZ** se je lani upočasnila na 5,2 % (2020: 7,1 %), kar je bila predvsem posledica nespremenjenega števila uživalcev, medtem ko je bila rast povprečne pokojnine višja kot leto prej zaradi izredne uskladitve konec leta 2020 (2,0 %) in redne uskladitve januarja lani (2,5 %). Skupni odhodki za pokojnine so se v zadnjih štirih letih skupaj povečali za skoraj 900 mio EUR oziroma 20 % in so lani predstavljali 10,3 % napovedanega BDP. Glavnina povečanja je posledica dviga povprečne starostne pokojnine, ki se je povečala za 16,6 %, medtem ko je rast cen v tem obdobju znašala 4,7 %. Razmeroma visoka rast se bo nadaljevala tudi letos, kar bo posledica izredne uskladitve decembra lani in pričakovane razmeroma visoke redne uskladitve (pričakovano okoli 4,5 %), ki bo izhajala iz lanske inflacije in visoke rasti povprečne plače, ki je bila v pomembni meri tudi posledica obsežnih dodatkov zaposlenim v javnem sektorju. Glede na visoko rast plač in skladno z okrevanjem na trgu dela se je lani okrepila rast prihodkov iz socialnih prispevkov (8,6 %), zato se je skupni transfer iz državnega proračuna v ZPIZ znižal na 1,1 mrd EUR.

Slika 4.1: Pokojnine

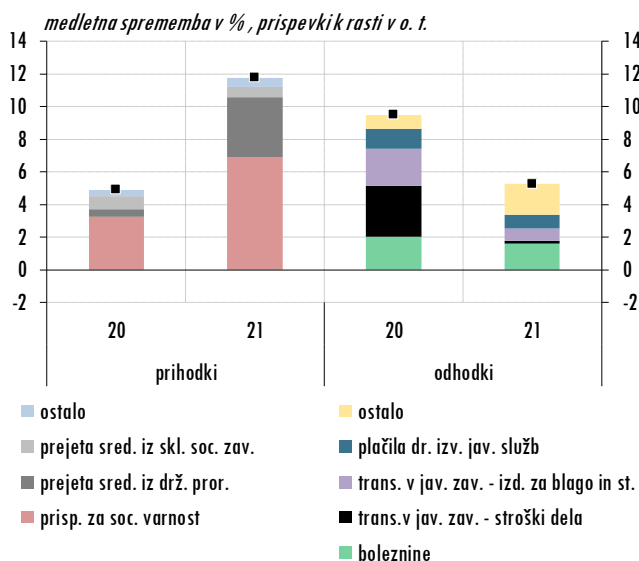
Vir: ZPIZ, MF, preračuni FS.

Slika 4.2: ZPIZ - prejeta sredstva iz državnega proračuna

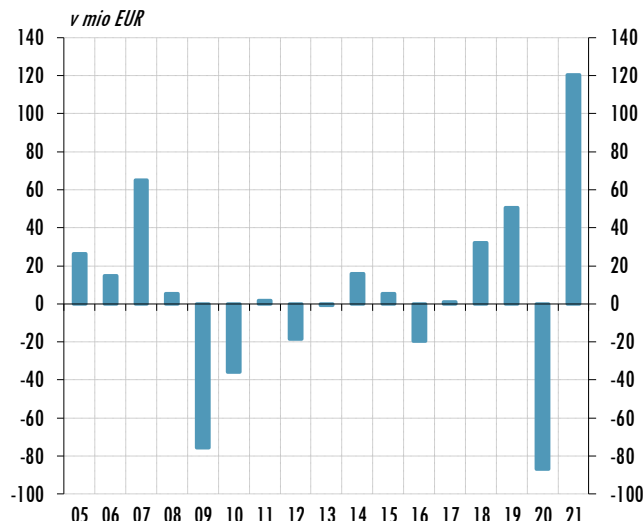

Vir: MF, SURS, UMAR, preračuni FS.

Slika 4.3: Prihodki in odhodki ZZZS

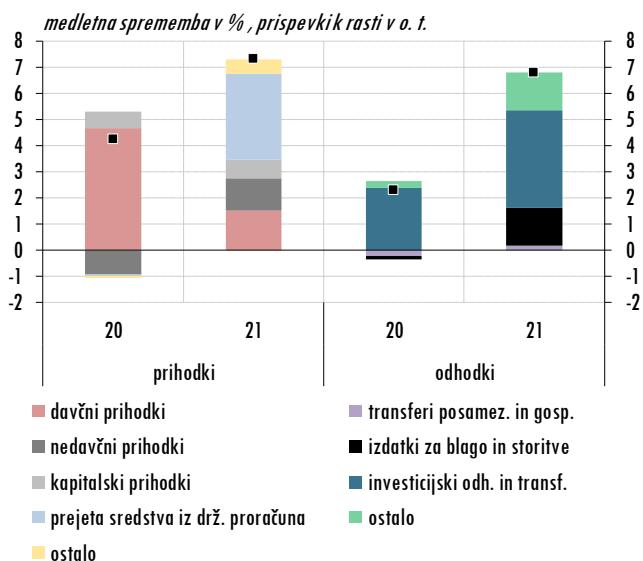
Slika 4.4: Saldo ZZZS

ZZZS je leto 2021 zaključil z najvišjim presežkom doslej (120 mio EUR), kar je bila posledica krepitve rasti prihodkov (s 4,9 % v 2020 na 11,8 % v 2021) ob hkratni upočasnitvi rasti odhodkov (z 9,5 % na 5,3 %). Višji prihodki so v največji meri izhajali iz višjih plačil socialnih prispevkov ob okrevanju razmer na trgu dela in visoki rasti plač. Pomembno so k rasti prispevali tudi za 90 % višji transferji iz državnega proračuna, zlasti zaradi prejetih 179 mio EUR za tekočo porabo ob povečanih stroških za obvladovanje epidemije. Znižanje rasti odhodkov je bilo v veliki meri posledica skoraj nespremenjenih transferjev v javne zavode, ki so se leto prej sicer občutno povečali. Manj kot leto prej so se povečali tudi odhodki za bolezni in plačila izvajalcem, ki niso proračunski uporabniki. Po finančnem načrtu, ki ga je konec lanskega leta sprejela skupščina, naj bi imel ZZZS v letu 2022 primanjkljaj v višini 150 mio EUR. V ta izračun sicer še ni vključen pričakovani transfer iz državnega proračuna za financiranje stroškov, povezanih z epidemijo. Ključni razlog za predvideni primanjkljaj naj bi bil dogovorjeni dvig plač v zdravstveni negi in socialnem varstvu (okoli 90 mio EUR letno). Dodatno tveganje predstavlja morebitni dogovor glede povišanja plač zdravnikov. Po sprejemu finančnega načrta je bil sprejet še Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, s katerim se je s 30 na 20 dni skrajšalo obdobje, po katerem ZZZS prevzame plačilo bolezni od delodajalca. ZZZS ocenjuje stroške tega ukrepa na med 80 in 94 mio EUR letno.

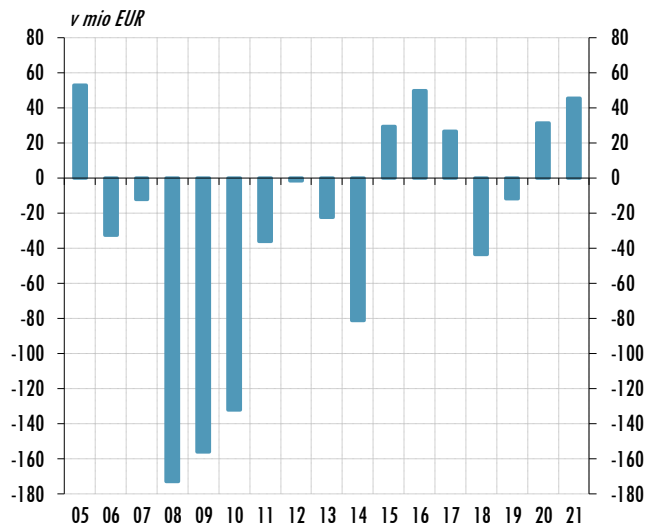
Presežek **bilance proračunov občin** (45,4 mio EUR) se je lani še povečal. Okrepila se je tako rast prihodkov (s 4,2 % v 2020 na 7,3 % v 2021) kot tudi odhodkov (z 2,3 % na 6,8 %). Na strani **prihodkov** se je rast prihodkov od dohodnine po občutnem skoku kot posledica dviga povprečnine v 2020 upočasnila (z 10,2 % na 0,6 %). Po drugi strani so se za več kot polovico povečali prihodki iz državnega proračuna, in sicer iz naslova decembra 2020 sprejetega Zakona o finančni razbremenitvi občin, s katerim se zagotavljajo dodatna sredstva za uravnoteženje razvitosti občin v višini šestih odstotkov skupne primerne porabe občin. Višja rast skupnih prihodkov kot leto prej je bila v pomembni meri tudi posledica dogajanj na nepremičninskem trgu. Prihodki od davkov na nepremičnine, od davkov na promet nepremičnin in od komunalnih prispevkov so se po znižanju v 2020 lani povečali za več kot desetino in prispevali okoli četrtnino k skupni rasti prihodkov. Krepitev rasti **odhodkov** je izhajala zlasti iz dodatno okrepljene investicijske aktivnosti, ki se je povečala za več kot desetino. Višji

Slika 4.5: Prihodki in odhodki proračunov občin

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 4.6: Saldo bilance proračunov občin

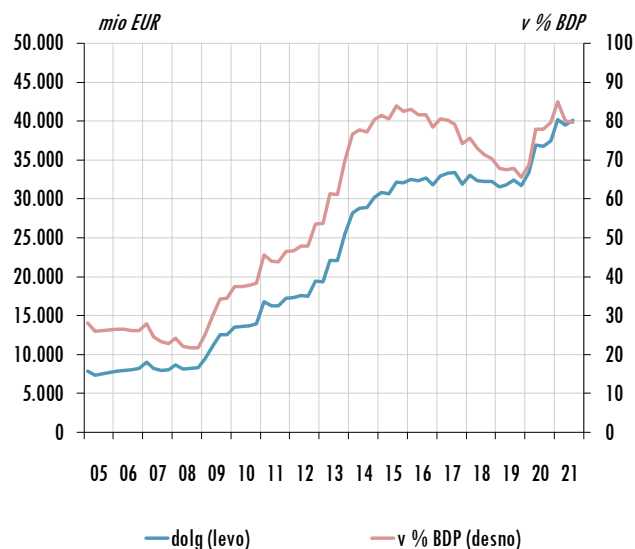
Vir: MF.

kot leto prej so bili tudi skupni stroški dela (8,5 %), ki poleg zaposlenih na občinskih upravah vključujejo tudi javne zavode, katerih ustanoviteljice so občine. Po znižanju v letu 2020 so se lani nekoliko povečali tudi transferji posameznikom in gospodinjstvom, najbolj plačilo razlike med ceno programov v vrtcih in plačili staršev.

5. Dolg sektorja država

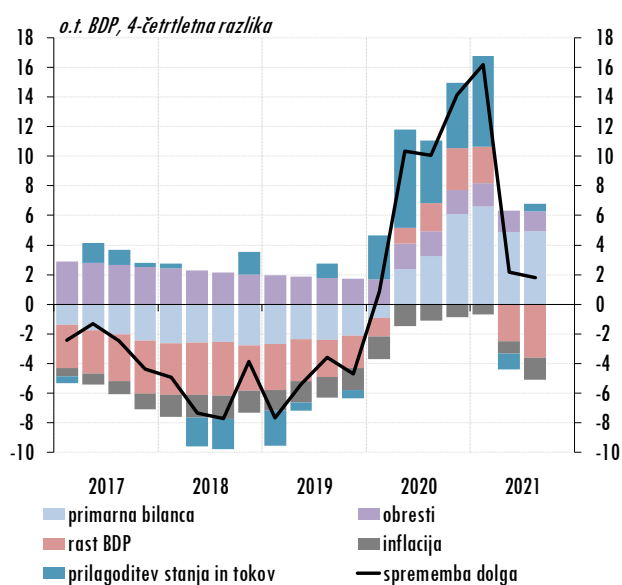
Bruto dolg sektorja država je konec tretjega četrtletja 2021 znašal 40,1 mrd EUR oziroma 2,7 mrd EUR več kot ob koncu leta 2020 in 8,4 mrd EUR več kot pred krizo ob koncu leta 2019. Delež dolga je predstavljal 79,6 % BDP in se je glede na konec leta 2019 povečal za 14 o. t. BDP. Medtem, ko je moč v obdobju krize z visokimi primarnimi primanjkljaji, ki so bili v veliki meri posledica ukrepov za omejevanje epidemije in padca gospodarske aktivnosti, pojasniti približno dve tretjini povečanja

Slika 5.1: Dolg sektorja država (ESA)

Vir: SURS, preračuni FS.

Slika 5.2: Sprememba javnega dolga

Vir: SURS, preračuni FS.

dolga, je večino preostanka prispevalo predfinanciranje bodočih obveznosti. Na visoko predfinanciranje v obdobju ugodnih pogojev financiranja na trgih državnih vrednostnih papirjev kažejo tudi podatki o neto dolgu, ki se je v obdobju krize povečal za približno polovico povečanja bruto dolga.

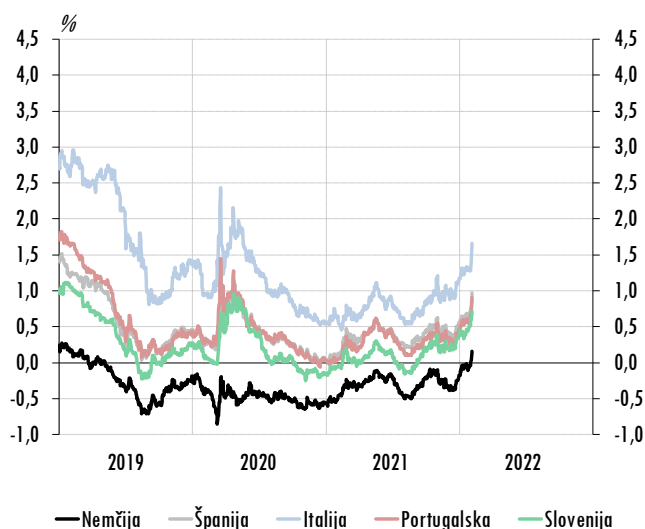
Večina zadolževanja je tudi lani in v pričetku letošnjega leta potekala z izdajami dolgoročnih vrednostnih papirjev. Glavnina zadolževanja državnega proračuna v letu 2021 v višini 5,0 mrd EUR izhaja iz izdaje novih obveznic (dve 10-letni v januarju in juliju ter 60-letna v februarju). Poleg tega so bile v januarju, septembru in decembru izvedene dodatne izdaje nekaterih obstoječih obveznic (RS73, RS76, RS81, RS82, RS85 in RS86), skupaj za nekaj nad 1 mrd EUR. Državni proračun je februarja lani od EK prejel tudi za dobrih 900 mio EUR posojila v okviru instrumenta SURE. Republika Slovenija je v januarju 2022 ob visokem izraženem povpraševanju investorjev izdala še dve novi obveznici. 4-letna obveznica z zapadlostjo v letu 2026 je bila izdana v obsegu 1,25 mrd EUR ob kuponski obrestni meri 0,0 %, 40-letna obveznica v obsegu 500 mio EUR pa s kuponsko obrestno mero 1,175 %.

Republika Slovenija je v letu 2021 odplačala za 3,4 mrd EUR dolga, od česar se je 98,5 % nanašalo na odplačila glavnin kratkoročnih in zlasti dolgoročnih vrednostnih papirjev, od česar je bilo za slabih 250 mio EUR predčasnih poplačil. Glede na zadnje podatke, ki vključujejo tudi izdane zakladne menice v januarju, zapade letos v odplačilo za okoli 1,6 mrd EUR glavnin obveznosti državnega proračuna (večina v prvem četrtletju), kar je za polovico manj kot lani oziroma predstavlja najmanjši letni obseg zapadanja v tem desetletju.

Sredstva na enotnem zakladniškem računu so se znotraj lanskega leta precej zmanjšala. Ob koncu leta 2020 so znašala 6,2 mrd EUR, po koncu marca, ko so dosegla rekordno vrednost 8,7 mrd EUR, pa so se do konca decembra 2021 znižala na 5,8 mrd EUR. Kljub znižanju je trenutni obseg sredstev zakladniškega računa, ki zagotavljajo likvidnost državnemu proračunu, za okoli 1 mrd EUR višji od dolgoletnega povprečja.

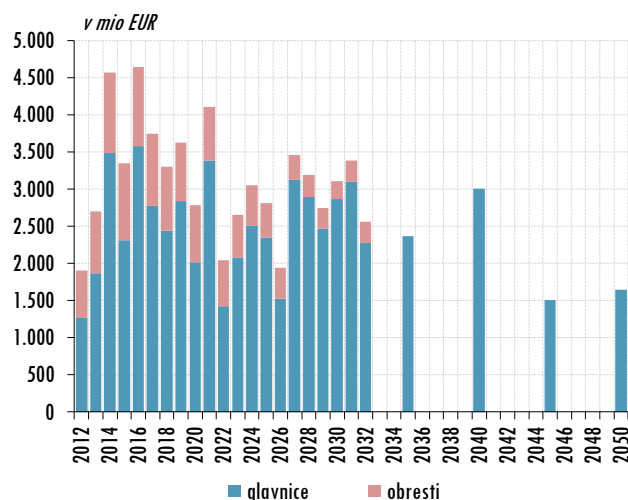
Zahtevane donosnosti na dolgoročne obveznice držav evrskega območja, vključno s Slovenijo, se v zadnjih nekaj mesecih višajo. Od najnižjih vrednosti, doseženih sredi lanskega poletja, so se do začetka februarja letos povečale za 0,6-1,0 o. t. (Slovenija: 0,8 o. t.). Kljub temu ostajajo tako

Slika 5.3: Donosi 10-letnih referenčnih evrskih obveznic

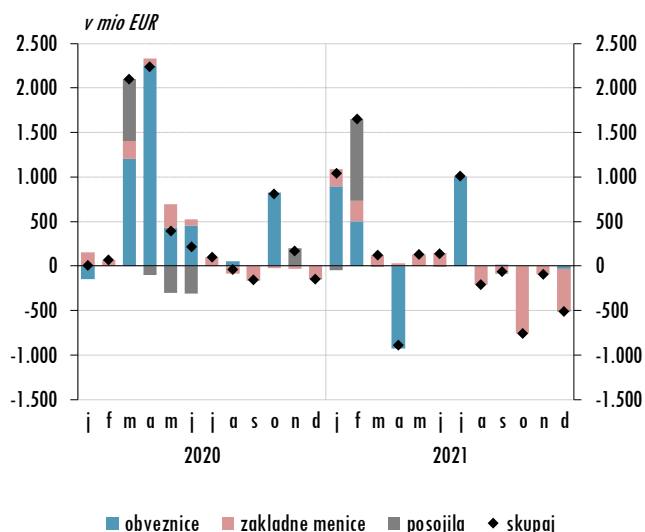
Vir: Bloomberg.

Slika 5.4: Odplačila dolga državnega proračuna do leta 2050

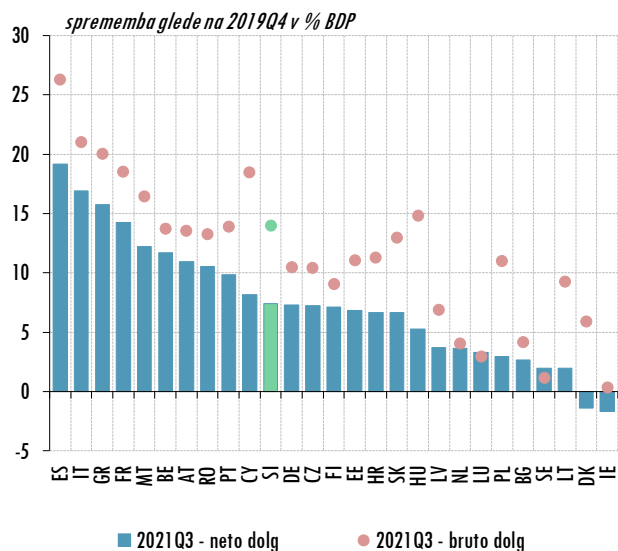
Vir: MF: Dolg državnega proračuna, 1/2022 (stanje 31. 12. 2021). Po letu 2032: Program financiranja proračuna Republike Slovenije za leto 2022 - ni podatkov o plačilih obresti.

Slika 5.5: Neto zadolževanje državnega proračuna

Vir: MF, preračuni FS.

Slika 5.6: Neto in bruto dolg sektorja država

Vir: Eurostat, ECB, preračuni FS.

zahtevane donosnosti kot pribitki donosnosti na nemške obveznice nizki v primerjavi z zgodovinskim povprečjem predvsem kot posledica sprejemanja paketov pomoči na ravni EU in zlasti izredno spodbujevalne denarne politike oziroma izrednega programa odkupa vrednostnih papirjev za čas epidemije. Pri slednjem je bilo v zadnjih nekaj mesecih že zaznati upočasnjevanje porasta stanj iz prve polovice lanskega leta. Delež odkupljenih slovenskih državnih obveznic s strani Evrosistema v dolgu države sicer ostaja med največjimi v evrskem območju. Obrestna mera vseh izdaj zakladnih menic v letu 2021 je bila negativna in je pri vseh ročnostih (3 do 12 mesecev) znašala -0,5 %. Bonitetne ocene dolga države se v letu 2021 niso spreminjale, vse tri vodilne agencije – Moody's v oktobru ter Fitch in Standard&Poors v decembru – pa so potrdile stabilne obete za dolg Republike Slovenije. Termenska porazdelitev obveznosti se izboljšuje, saj je povprečni tehtani čas do dospelja dolga, ki je ob koncu leta 2020 znašal 9 let, ob prevladi izrazito dolgoročnega dolga v letu 2021 dosegel 10 let. Stanje državnih poroštev se je po zadnjih razpoložljivih podatkih od konca leta 2020 do konca septembra 2021 zmanjšalo za okoli 280 mio EUR na 4,80 mrd EUR.

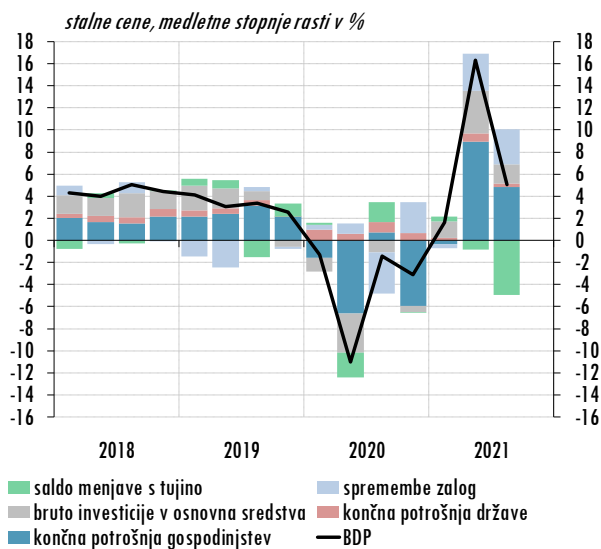
Delež bruto dolga sektorja država v BDP se v Sloveniji nahaja pod povprečjem EU, povečanje v tretjem četrtletju 2021 glede na obdobje pred začetkom tokratne krize pa je bilo za 1,1 o. t. BDP večje od povečanja v povprečju EU, s čemer se Slovenija uvršča na 8. mesto med 27 državami EU. Z izključitvijo finančnih terjatev sektorja država, ki izvirajo zlasti iz predfinanciranja, se Slovenija po višini povečanja neto dolga sektorja država v času krize med državami EU uvršča na 11. mesto.

6. Makroekonomska gibanja in tveganja

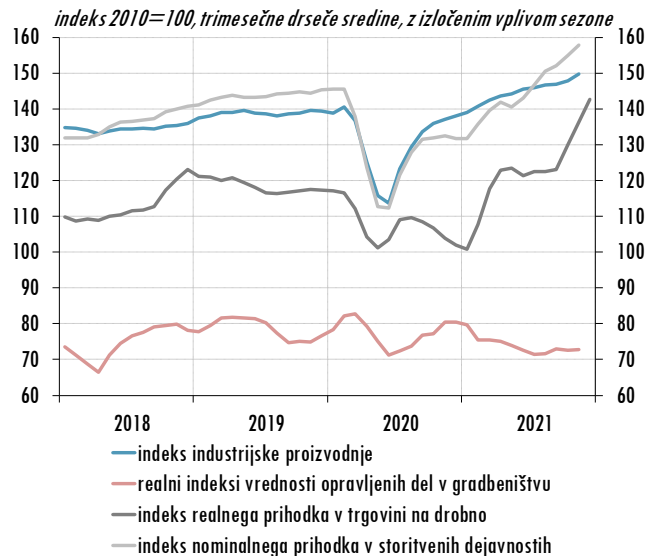
Okrevanje gospodarske aktivnosti je bilo po občutnem odboju rasti v sredini 2020 v letu 2021 solidno, a se ob koncu lanskega in v pričetku letošnjega leta kopičijo dejavniki, ki bi lahko rast omejili. BDP je lani v povprečju prvih treh četrtletij rasel po okoli 1,6 % na četrtletje, povprečna medletna rast v istem obdobju pa je znašala 7,4 %. S tem se je Slovenija uvrstila na osmo mesto med državami z najvišjo rastjo BDP v EU. Raven BDP je v tretjem četrtletju lanskega leta preseгла predkrizno raven, večina kazalnikov pa ob ponovnem poslabšanju epidemioloških razmer ter ovirah na strani ponudbe

Slika 6.1: Bruto domači proizvod

Slika 6.2: Kazalniki aktivnosti

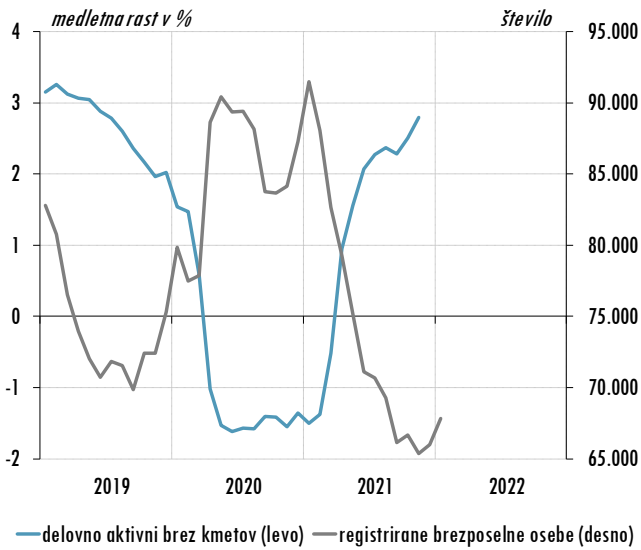

kaže na umirjanje dinamike rasti. Gospodarska aktivnost bi lahko ravni, ki izhajajo iz predkriznega trenda, glede na trenutne napovedi dosegla v letu 2023.

Razlike v okrepanju posameznih dejavnosti ostajajo še naprej prisotne. K solidni gospodarski rasti je v prvih treh četrtletjih leta 2021 prispevala zlasti dodana vrednost v predelovalnih dejavnostih in v trgovini, vendar vse storitvene dejavnosti še niso dosegle ravni iz konca 2019. Delež bruto poslovnega presežka v BDP v celotnem gospodarstvu se je po padcu v krizi znova povzpela nad dolgoletno vrednost. Med komponentami povpraševanja je v letu 2021 najhitreje rasla poraba gospodinjstev, v povprečju prvih treh četrtletij za 8,3 %, poraba trajnih dobrin se je pri tem povečala kar za dobrih 15 %. Tako se je kljub ohranjanju dokaj visoke rasti razpoložljivega dohodka nekoliko zmanjšala rekordno visoka stopnja varčevanja gospodinjstev. Ta je bila zgolj v tretjem četrtletju 2021 med najnižjimi doslej izmerjenimi, vendar na letni ravni z okoli 20 % za skoraj polovico presega ravni iz nekaj let pred krizo. Lani so hitro rasle tudi investicije, pri čemer je bila rast investicij države skoraj dvakrat hitrejša od rasti investicij zasebnega sektorja. Skladno z negotovostmi in omejitvami glede potovanj je za predkrizno ravnijo med komponentami povpraševanja zaostajal zlasti izvoz storitev. Ob rasti izvoza blaga, ki je zaostajala za proizvodnjo, so se v letu 2021 močneje povečale tudi zaloge, ki so v prvih treh četrtletjih prispevale slabo tretjino k rasti BDP. Razmeroma visoko domače povpraševanje je v letu 2021 povzročilo tudi občutno negativen prispevek neto menjave s tujino h gospodarski rasti. Presežek salda tekočega računa se je po petih letih stabilno visoke ravni v seštevku leta do novembra namreč medletno zmanjšal za okoli 1 mrd EUR, deloma tudi zaradi neugodnih pogojev menjave.

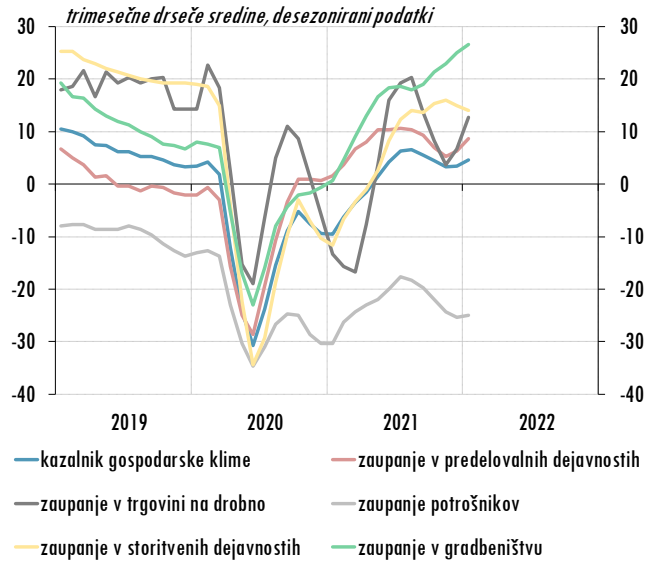
Močno agregatno povpraševanje se odraža tudi na trgu dela. Število zaposlenih je najvišje doslej, rast zaposlenosti pa presega dolgoletno povprečje in je skupaj z visoko rastjo plač ter nizkim številom brezposelnih oziroma stopnjo brezposelnosti ugodnejša od vrednosti, doseženih pred tokratno krizo in je tudi blizu vrednosti pred globalno finančno in gospodarsko krizo pred dobrim desetletjem. Pri tem so tuji državljani ob koncu leta 2021 prispevali že več kot polovico k medletni rasti skupne zaposlenosti. V večini dejavnosti se večja delež podjetij, ki poročajo o pomanjkanju (ustrezno usposobljene) delovne sile, na kar nakazuje tudi hiter porast števila prostih delovnih mest. Ker se pri

Slika 6.3: Trg dela

Vir: SURS, Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, preračuni FS.

Slika 6.4: Poslovne tendence in mnenje potrošnikov

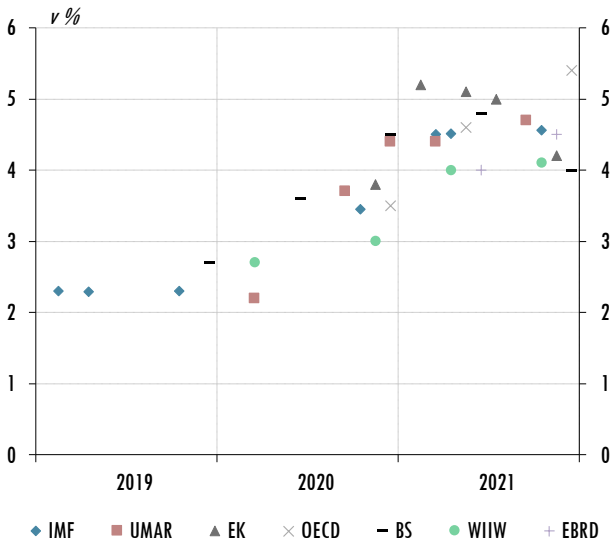

Vir: SURS, preračuni FS.

tem med brezposelnimi osebami ob manjšanju skupnega števila brezposelnih nakazuje trend večanja deleža dolgotrajno brezposelnih, lahko to nakazuje tudi spremenjeno strukturo gospodarstva po krizi. Pričakovanja glede prihodnjega gibanja zaposlenosti so sicer v vseh dejavnostih dokaj optimistična in, z izjemo trgovine na drobno, nad ali blizu ravni izpred krize. Slovenija se uvršča na rob prve tretjine držav EU z najnižjimi stopnjami brezposelnosti, povečanje stopnje brezposelnosti mladih (15-24 let) pa je bilo med zadnjim četrtletjem 2019 in koncem leta 2021 med največjimi v EU.

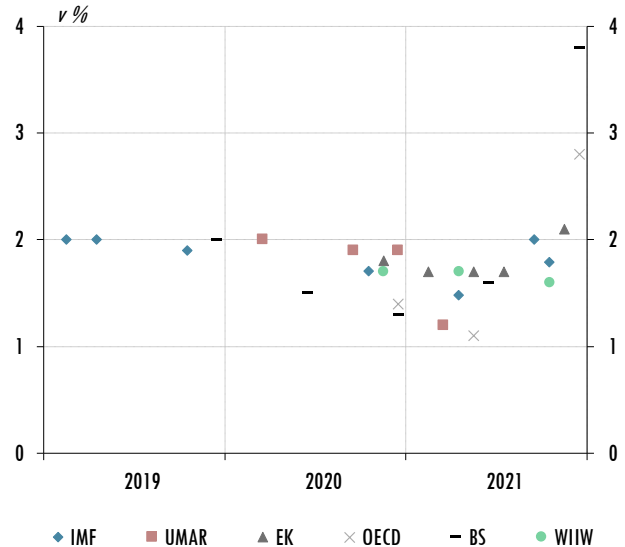
Nedavne makroekonomske napovedi za Slovenijo so za letošnje leto manj ugodne kot so nakazovale v prvi polovici lanskega leta. Znižanje predvidene rasti BDP v letu 2022 je verjetno deloma posledica hitrejšje rasti od pričakovane v lanskem letu in deloma rezultat zastoja rasti ob koncu leta. Glede na napovedi, pripravljene v zadnjem lanskem četrtletju, naj bi BDP letos porasel za okoli 4,5 %. To je glede na povprečje zadnjih ocen okoli 2 o.t. manj kot naj bi znašala rast v letu 2021. Hkrati se

Slika 6.5: Napovedi realne rasti BDP za 2022

Vir: IMF, UMAR, Evropska komisija (EK), OECD, Banka Slovenije (BS), WIIW, EBRD.

Slika 6.6: Napovedi inflacije za 2022

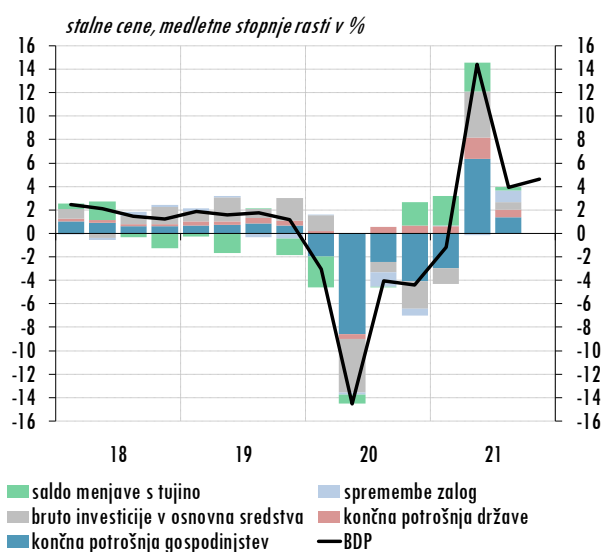
Vir: IMF, UMAR, Evropska komisija (EK), OECD, Banka Slovenije (BS), WIIW.

nakazuje tudi pomemben obrat v napovedih inflacije, saj zadnje napovedi kažejo na rast cen v letu 2022 na ravni med 3 % in 4 %, medtem ko so napovedi v začetku 2021 kazale na inflacijo v letu 2022 na ravni med 1 % in 2 %. Odziv potrošnikov in podjetij na višjo rast cen je ob vztrajanju visokega akumuliranega varčevanja, pri katerem donosi ne zagotavljajo ohranjanja realne vrednosti, dodatno nepredvidljiv. Napovedi ostajajo podvržene tudi visoki negotovosti glede nadaljnjega poteka pandemije in s tem povezanimi ukrepi, domačih in globalnih geopolitičnih razmer ter glede delovanja ekonomskih politik. Na hitrost in kakovost okrevanja bodo pomembno vplivale tudi investicije, tako tiste, financirane iz obstoječih in novih instrumentov EU, kot tiste, ki naj bi bile financirane iz domačih sredstev. Njihova učinkovitost in absorpcijska sposobnost gospodarstev zato predstavljata dodatno tveganje napovedi.

Dinamika gospodarske rasti je bila v pomembnejših trgovinskih partnericah lani ugodna, precej kazalnikov pa podobno kot v Sloveniji nakazuje na umirjanje rasti ob koncu 2021. Umirjanje pričakovane aktivnosti, tekoča dinamika BDP se je s preko 2 % v predhodnih dveh četrtletjih upočasnila na 0,3 % v zadnjem četrtletju 2021, so ob koncu leta odražali tudi kazalniki zaupanja in pričakovanj, še posebej med potrošniki in v storitvenih dejavnostih, zlasti pod vplivom negotovosti glede motenj v dobavnih verigah pa tudi v predelovalnih dejavnostih. Raven BDP v evrskem območju je tako dosegla predkrizno raven, ki jo presega tudi večina kazalnikov poslovnih tendenc. Predvsem omejitve na ponudbeni strani ter visoka rast cen energentov so trenutno glavni dejavniki porasta inflacije, ki je v evrskem območju ob koncu 2021 in v začetku leta 2022 znašala okoli 5 %

Okrevanje v glavnih trgovinskih partnericah naj bi se nadaljevalo tudi v letu 2022, rast BDP pa naj bi bila nekoliko manjša kot lani, v evrskem območju naj bi znašala okoli 4 %. Rast naj bi spodbujalo domače povpraševanje, ki ga bodo podpirale ugodne razmere na trgu dela. Vztrajanje trenutnih dejavnikov inflacije bi lahko ob že realiziranem in napovedanem povišanju minimalnih plač (npr. Nemčija: 30 %, Portugalska: 6 %, Nizozemska: skupno za 7,5 % v mandatu nove vlade, pričakovane so uskladitve z inflacijo v Franciji in Belgiji), dodatnih zahtevah sindikatov in visokih dobičkih podjetij povzročilo vsaj delen prenos trenutne visoke rasti cen tudi v plače. Vse navedeno veča možnost daljšega vztrajanja razmeroma visoke rasti cen od trenutnih predvidevanj, ki nakazujejo na umirjanje inflacije v drugi polovici leta 2022.

Slika 6.7: Bruto domači proizvod - evrsko območje

Slika 6.8: Napovedi realne rasti BDP za 2022 za evrsko območje

